

tibus occurrentibus recurrebant ad apostolos et seniores et non ad solum Petrum. Ex omnium etiam decreto stantiebantur definitiones, et non ex solo ipsius Petri decreto. — Respondetur, haberi quidem ex scriptura, quod Petrus aliis contulerit jurisdictionem; quia ex verbis soli Petro dictis intellectisque juxta sanctorum patrum sententias colligitur potestatem in illo tamquam in capite et fonte collatam; ac proinde sequitur omnes alios ab illo debuisse eam participare, quum quicumque aliqua qualitate participant, ab eo id habent, in quo illa est tamquam in fonte. Constat etiam ex actibus apostolorum Petrum multa solum et primum fecisse, quod tamen arrogans non erat; et plus vacabat ostensioni charitatis quam potestatis; in communi consulebat cum aliis apostolis, ita tamen ut ipse primus loqueretur et decerneret et sua sententia ab aliis probaretur, quae ut majorem haberet auctoritatem apud christianos, non unius Petri nomine, sed aliorum quoque qui accedebant ad ejus consilium, sententia proferebatur. Nam et illi, licet a Petro haberent jurisdictionem, votum habebant non solum consultivum sed definitivum, et sic omnium nomine sententiae definebantur.

Quarta ratio. Fuerunt aliqui episcopi post tempora apostolorum, quibus Christus immediate visus est dare potestatem, quales fuere Ambrosius, Nicolaus et alii, qui miraculo fuere a Deo vocati ad episcopatum, ac proinde Deus illis contulit immediate jurisdictionis potestatem. Quod si illis, ergo et apostolis, qui prae illis primitias spiritus acceperunt. — Respondendum est, hujusmodi quidem episcopos speciali et immediata vocatione a Christo fuisse vocatos, ab eodem etiam accepisse quicquid est potestatis et gratiae specialis, quia hujusmodi dona alius non potest ex auctoritate conferre quam Deus. Ceterum jurisdictionem non necesse est dicere a Christo immediate accepisse, sed collatam illis fuisse ex injunctione pontificis, vel alterius habentis ab eo auctoritatem, dum vel confirmabantur vel consecrabantur. Nam et illi quantumvis sancti subjecti erant summo pontifici sicut et alii quilibet vocati, et ideo ab illo etiam debuerunt accipere jurisdictionem.

III.

Quaestio tertia.

De origine jurisdictionis episcoporum.

[Pars prima. Demonstratur, episcoporum jurisdictionem derivari a summo pontifice.]

71. Si autem probabile est, ut vidimus, potestatem jurisdictionis a Petro in alios apostolos fuisse derivatam, multo quidem est certius ab eo et ejus successoribus derivatam fuisse in omnes episcopos et tandem in reliquos inferiores episcopis jurisdictionem habentes. Quod quidem propter eos, qui contra opinantur, jam probandum est et resolvendae sunt objectiones, quae in contrarium sunt.

A principio ergo probatur, jurisdictionem non immediate manare a Christo loquendo de immediate supposito — nam de ea virtutis non est dubium, quin omnia, quae non sunt peccata, ab eo emanent, qui operatur omnia in omnibus — sed potius a pontifice vel ab eis, qui a pontifice acceperunt potestatem. Jam probandum est ex scripturis et patribus et ratione.

[Cap. I. Argumenta ex s. scriptura et ss. patribus.]

72. Primo ergo considerando scripturas inveniemus in evangelio, nunquam dominum contulisse potestatem ceteris apostolis, quin eam etiam Petro cum illis parem contulerit. Simul enim omnibus dictum est: *Hoc facite in meam commemorationem. Quorum remiseritis peccata. Quaecumque alligaveritis. Euntes praedicate baptizantes. Et accipietis virtutem Spiritus Sancti supervenientis in vos. Et dabo vobis potestatem calcandi super serpentes.*

Lainez, Jurisdictio episcoporum.

Ultra omnia ista loca, in quibus par potestas vel concessa vel promissa est singulis apostolis, seorsum soli Petro dicta sunt quaedam quae, si nullam dabant potestatem praeter eam concessam omnibus, superflua erant et illusoria potius. Ideo aliquid peculiare habebant et hoc in primis, nempe in Petro et ejus successoribus tanquam in fonte collatam esse omnem regendi et docendi potestatem, et ab illo consequenter in alios derivandam; ut exempli gratia quum dictum est ei: *Tibi dabo claves regni coelorum* [Matth. XVI, 19], nomine clavium quae insignia sunt domini, promissa est ei plenitudo potestatis super regnum coelorum; et quia a veritate illi promissa est, fuit collata. Si igitur Petrus habuit plenitudinem potestatis super regnum coelorum, omnes alii qui partem hujus potestatis habituri erant (nam ipsam plenitudinem tantum unus habere debuit, ne statueretur mala principum multitudo), ab illo habere debuerunt.

Quod iterum colligitur ex illo: *Pasce oves meas* [Jo. XXI, 7]. Nam si omnes Christi oves Petro sunt assignatae pascendae et gubernandae tamquam a Christi vicario, — Christus enim nullas excipit — sequitur, quod quicumque oves aliquas pascere debet determinatas, per eum debuit assumere eas pascendas; non enim dubium est, quin misisset falcem in messem alienam, qui absque ejus auctoritate pasceret oves ipsi commissas. Et idcirco sicut Christus dixit Petro: *Pasce oves meas*, ita Petrus dixit aliis patribus: *Pascite qui in vobis est gregem* [I. Petr. V, 2]. Ut enim illi dominus omnes commisit, ita ipse quia per se non poterat omnes pascere, assignavit peculiaribus ovilia particularibus sub se pastoribus. Unde et Gregorius Nazianzenus in apologia sua ait: „Nostra lex et legislator ait“: ¹ *pascite qui in vobis est gregem*, Petrum procul dubio vocans et legem et legislatorem: legem quidem, quia iudex lex est viva, et bonus pastor forma et lex est gregis; legislatorem autem, quia ab eo propriae leges canonicae ema-

¹ Orat. II. apolog. cap. XIV. Migne, P. Gr. 35, 426.

narunt. Ejus enim auctoritate praecipue confirmati sunt canones apostolorum.

Idem etiam deducitur ex illo loco: *Confirma fratres tuos* [Luc. XXII, 32]. Nam quum de confirmatione in fide sit sermo, per ea verba promissum est ei magisterium in tota ecclesia, quo ea quae fidei sunt declararet et definiret, ita ut omnes alii parere tenerentur ejus definitioni: quae obligatio sine summa jurisdictione in praecipiente nasci non potest.

73. A primo igitur magisterio et a prima clavium potestate et a primo regimine ovium alia peculiaris magisteria et regimina sunt derivata. Et quum derivatio haec non habeat locum in potestate ordinis, quae immediate est a Deo, ut probavimus, superest ut de jurisdictione sit intelligenda. Et licet Petrus initio primitivae ecclesiae apostolis et fortasse etiam aliis viris apostolicis jurisdictionem tribuerit illimitatam et super omnes oves, non ita tamen erat illimitata, ut unius apostoli jurisdictio in alios apostolos extenderetur, et multo minus in Petrum; multo etiam minus alii viri apostolici in apostolos habuerunt jurisdictionem, sicut nec filii in parentes, sed potius illis subjecti fuerunt. Petrus vero in omnes alios apostolos habebat jurisdictionem atque in omnes christianos. Apostoli autem et apostolici viri sub eo habebant jurisdictionem in reliquos inferiores. Et sicut, quia ita exigebat gubernatio ecclesiae primitivae et charitas et sapientia, illimitatam a Petro acceperunt jurisdictionem: ita ex causis potuisset limitatam eis concedere, sicut Petri successores crescente numero filiorum ecclesiae et decrescente charitate et sapientia in pastoribus limitatam potestatem eis concesserunt, non solum quoad numerum ovium, sed quoad casus et materias ab eis decidendas.

74. Ultra dictas sententias evangelicas sunt aliae scripturae in novo testamento, e quibus constat potestatem episcopalem et aliam ecclesiasticam potestatem non immediate collatam a Christo, sed per ecclesiae ministros. Unde in actibus apostolorum dixit Petrus: *Eligite viros ex vobis boni testimonii septem, quos constituamus super hoc opus*

[Act. VI, 3]. Illi autem viri jurisdictionem habebant super viduas et reliquam plebem alendam. Et tum Petrus et alii apostoli illam potestatem eis contulerunt. Paulus etiam apostolus dixit Tito: *Hac de causa reliqui te Cretae, ut constituas per civitates episcopos* [Tit. I, 4]. Dabat igitur illis spiritualem jurisdictionem super illas civitates. Nam potestatem ordinis Deus per consecrationem conferebat; quodsi Titus illam potestatem habebat, ab apostolo habuit, apostolus vero a Petro; et ita tandem a Petro derivabatur.

Idem colligi potest ex locis actuum apostolorum, in quibus Paulus et Barnabas leguntur per manuum impositionem presbyteros creasse per ecclesias [Act. XIV, 22]: quae quidem jam olim praedixerat David, dum in Dei persona alloqueretur ecclesiam dicens: *Pro patribus tuis nati sunt tibi filii: constitues eos principes super omnem terram* [Ps. XLIV, 17]. Ubi juxta Augustinum et Cassiodorum et alios, per patres intelligit apostolos, per filios vero episcopos; quos quia ecclesia dicitur constituere principes super omnem terram, procul dubio ab ecclesia habent jurisdictionem, qui episcopi creantur. Et quia tota multitudo ecclesiae nullam habet spiritualem jurisdictionem nec ea uti potest, superest ut ecclesia dicatur facere, quod ejus caput, Christi vicarius, vel per eum alii praelati faciunt; et ita ab eis oritur jurisdictio ecclesiastica, non a Christo immediate.

75. Patres etiam idem confirmant. Quorum sententias, quia multae sunt, ne confusionem faciant, ad capita quaedam reducemus, et 1° quidem afferemus auctoritates antiquorum, quibus diserte asserunt jurisdictionem ecclesiasticam per summum pontificem in alios derivari; tum vero 2° eandem veritatem deducemus ex sententiis patrum qui dicunt, ecclesiam Romanam vel ecclesiam in universum principium esse particularium ecclesiarum et potestatis praelatorum; 3° sententias asserentes, in papa esse plenitudinem potestatis, et alios ab eo vocari in partem sollicitudinis.

76. Quoad auctores igitur primae classis Dionysius Areopagita qui inter sacros ordines docet semper supe-

riorem inferioribus vim suam communicare, ex quo colligi potest, summum pontificem suam vim et potestatem praesertim jurisdictionis aliis inferioribus communicare. Ait ergo: „Nihil igitur absurdum est, si Seraphim purgare theologum dicitur (loquitur autem de Seraphim purgante Isaiam). Sicut enim Deus purgat omnes, quum sit ipse purgationis auctor; imo ut similiiori utamur exemplo, quemadmodum apud nos pontifex homo quum ministrorum suorum sive sacerdotum officio purget aut gratia doctrinae salutaris illuminet, ipse purgare et illuminare dicitur, quum hi ordines qui ab eo consecrati sunt, ad ipsum ut auctorem sacra functionis suae munera referant: ita et purgantem scientiam suam atque virtutem is qui purgationem prophetae peragit angelus ad Deum quidem ut auctorem, ad Seraphim vero quasi primo post Deum operantem pontificem refert.“¹ Haec ille. Cujus verba non tantum referenda sunt ad derivationem potestatum ordinis sacerdotii vel diaconatus a potestate pontificis, sed etiam ad jurisdictionem; quia illuminare et purgare jurisdictionem dicunt super eos, qui purgantur et illuminantur. Quod ex eodem Dionysio colligitur, qui manifeste dicit diaconos praeesse his qui purgantur; sacerdotes vero his qui illuminantur et purgantur; episcopos vero eis qui perficiuntur, illuminantur et purgantur. Ait enim: „Quoniam vero, ut saepius diximus, tres sacra erigentium ordines per tres itidem sanctissimas actiones atque virtutes tribus initiantorum ordinibus praesunt salubremque illorum sub juga divina accessum moliuntur, merito ministrorum ordo, ut solum purgans unum efficit eorum qui purgantur, accessum eum divino altari subjiciens, quippe in quo purgandi spiritus altissimo litentur more. Sacerdotes autem utrumque genu curvant, a quibus, qui sacra offerunt, non solum purgantur, verum etiam liquidissimis eorum ministeriis (purgata per excellentem intelligentiam vita) in contemplationis habitum atque virtutem sacerdotaliter consummantur. At vero pontifex utroque posito genu supra

¹ Pseudo-Dionysius: De coelesti hierarchia c. XIII. §. 3. Migne, P. Gr. 3, 306.

caput habet divinitus data evangelia, qui eos quos ministerialis purgavit virtus sacerdotalisque functio illuminavit, ad eorum, quae conspexere sacrorum pro modulo cujusque scientiam, pontificio munere provehit, perficitque per illam accedentes, ut pro captu suo integre dicentur Deo.¹ Haec ille.

Idem etiam Dionysius ait: „Porro pontificalis ordinis virtus in sacris omnibus distinctionibus capitur, et per omnes sacros ordines operatur propriae hierarchiae mysteria, praecipue vero illi praeter ordines ceteros in sui ministerium divina lex officia sacratiora distribuit.“² Haec ille, docens episcopalem ordinem ab omnibus ordinibus participare et per omnes operari ut fontem et originem.

77. Accedit et Cyprianus: „Loquitur dominus ad Petrum: *Ego tibi dico*, (inquit), *quia tu es Petrus, et super istam petram aedificabo ecclesiam meam, et portae inferi non vincent eam. Tibi dabo claves regni coelorum, et quae ligaveris super terram, erunt ligata et in coelis, et quaecumque solveris super terram, erunt soluta et in coelis.* Et idem post resurrectionem suam dicit: *Pasce oves meas.* Et quamvis apostolis omnibus post resurrectionem suam parem potestatem tribuat et dicat: *Sicut misit me Pater, et ego*

¹ Pseudo-Dionysius: De ecclesiastica hierarchia c. V. contemplatione III. §. XVIII. Migne, P. G. 3. 515, ubi haec clarior habetur versio: „Quoniam vero tres sunt sacris operantium, uti saepe diximus, distinctiones, quae per totidem sanctissimos ritus ac virtutes tribus eorum qui initiantur, ordinibus praesunt atque salutarem eorum sub divinum jugum promovent accessum, recte ministrorum ordo, ut qui tantum vim expiandi habeat, solummodo eorum qui expiantur, accessum procurat eumque divino altari sistit; in quo nimirum mentes, quae expiantur, supra mundanam rationem consecrantur. Sacerdotes vero utrumque genu flectunt, quod ii qui ab iis sancte promoventur, non solum expientur, verum etiam praeclarissimis eorum sacrificiis, vita jam analogice perpurgata, ad contemplandi statum ac veritatem sacerdotaliter perficiantur. Pontifex autem utrumque genu flectens supra caput habet a Deo traditas scripturas, eosque quos ministerialis virtus expiavit et sacerdotalis functio illuminavit, ad eorum quae conspexerunt sacrorum pro modulo cujusque scientiam provehit perficitque eos qui promoventur, ut pro captu suo toti Deo consecrentur.“

² Idem l. c. §. 5. Migne, l. c. 506.

mitto vos; accipite Spiritum sanctum: si cui remiseritis peccata, remittentur illi, si cui tenueritis, tenebuntur; tamen ut unitatem manifestaret, unitatis ejusdem originem ab uno incipientem sua auctoritate disposuit. Hoc erant utique et ceteri apostoli, quod fuit Petrus, pari consortio praediti et honoris et potestatis, sed exordium ab unitate proficitur, ut ecclesia una monstretur.¹ — Et paulo inferius: „*Unum corpus et unus spiritus, una spes vocationis vestrae, unus dominus, una fides, unum baptisma, unus Deus.* Quam unitatem firmiter tenere et vindicare debemus, maxime episcopi, qui in ecclesia praesidemus, ut episcopatum quoque ipsum unum atque indivisum probemus. Nemo fraternitatem mendacio fallat, nemo fidei veritatem perfida praevaricatione corrumpat. Episcopatus unus est, cujus a singulis in solidum pars tenetur: ecclesia quoque una est, quae in multitudinem latius incremento foecunditatis extenditur; quo modo solis multi radii, sed lumen unum; et rami arboris multi, sed robur unum, tenaci radice fundatum; et quum de fonte uno rivi plurimi defluunt, numerositas licet diffusa videatur, exundantis copiae largitate, unitas tamen servatur in origine. Avelle radium solis a corpore; divisionem lucis unitas non capit. Ab arbore frange ramum, fructus germinare non poterit. A fonte praecide rivum, praecisus arescet. Sic et ecclesia domini luce perfusa per orbem totum radios suos porrigit; unum tamen lumen est, quod ubique diffunditur nec unitas corporis separatur. Ramos suos in universam terram copia ubertatis extendit, profluentes largiter rivos latius expandit; unum tamen caput est et origo una, et una mater foecunditatis successibus copiosa. Illius foetu nascimur, illius lacte nutrimur, spiritu ejus animamur.“² Haec ille, qui quod in illo libro quem scripsit contra Novatum, qui se papam contra Cornelium superbissime faciebat, nititur probare, unam esse tantum ecclesiam et unum ejus episcopum, unitatem a Petro sumere exordium, et docet unum illum omnibus ovibus praetulisse, et ipsis

¹ S. Cyprianus, De unitate ecclesiae, n. 4. Migne, P. L. 4. 499.

² Ibidem n. 4—5. col. 501—502.

etiam apostolis alioquin in potestate paribus, ut ostenderet unam esse ecclesiam, et idem esse separari ab ecclesia et ab uno ejus capite, ac proinde sectatores Novati abscissi a capite Cornelio abscissos esse ab ecclesia: eo pertinet, quod vocat Petrum unitatis originem, quod vocat episcopatum unum et indivisum; neque enim unus est, si non est unus episcopus universalis Cornelius. Et licet dicat partem illius unius episcopatus in solidum a quovis episcopo teneri, non ob hoc negat unum episcopum esse superiorem omnibus, sine quo nec esset unus episcopatus. Quinimo secundum jurisperitos, qui solus possidet, non dicitur in solidum possidere; sed ut in solidum quis possideat, opus est, ut alius etiam simul possideat; et ideo quivis particularis episcopus in solidum possidet suas oves, quia cum Romano pontifice eas possidet. Nam quum aliqui convertuntur ad Christum, simul fiunt oves Petri sive pontificis, quo creante episcopatum particularem super illas oves, non tollit a se curam illarum, quam habebat, sed in solidum earum curam cum novo episcopo tenet. Cyprianus etiam hic comparat particulares episcopos invicem, qui parem potestatem habebant circa sua ovilia. Neque enim tunc erant reservati casus ipsi pontifici, et ideo quisque poterat, quae alii in sua dioecesi atque ob id etiam in solidum partem sui episcopatus tenebat. Quum autem Cyprianus initio hujus loci dicit a Petro derivari unitatem, et in fine dicit eandem ab ecclesia derivari, quam comparat soli, fonti, et trunco; et particulares episcopatus radiis, rivulis et ramis: ob id dicit, quia idem est separari a capite et a corpore, et quia tota potestas, quae in corpore ecclesiae est, ab ipso capite promanat; nec enim ecclesia sine capite et sacerdotibus seipsam multiplicat, sed per eos qui in fideles convertuntur et ecclesiae incorporantur.

Ideirco Cyprianus in eodem tractatu subdit: „An esse sibi cum Christo videtur, qui adversus sacerdotes Christi facit, qui se a cleri ejus vel plebis societate discernit?“¹ Haec ille, docens idem esse, aliquem a sacer-

¹ S. Cyprianus, De unitate ecclesiae, n. 17. Migne, P. L. 4, 513.

dotibus separari, atque a plebe ecclesiae separari et propterea falsos praelatos ecclesiae vocat illos, qui absque episcopi ordinatione seipsos praeficiunt, qui se praepositos sine ulla ordinationis lege constituunt, qui nemine episcopatum dante episcopi sibi nomen assumunt. Haec ille. Idem rursus Cyprianus in epistola ad Jubajanum de haereticis rebaptizandis sic scribit: „Manifestum est autem, ubi et per quos remissio peccatorum dari possit, quae in baptismo scilicet datur. Nam Petro primum dominus, super quem aedificavit ecclesiam, et unde unitatis originem instituit et ostendit, potestatem istam dedit, ut id solveretur in coelis, quod ille solvisset in terris; et post resurrectionem quoque ad apostolos loquitur, dicens: „Sicut misit me Pater, et ego mitto vos. Hoc quum dixisset, inspiravit, et ait illis: Accipite Spiritum sanctum, si cujus remiseritis peccata, remittentur illi, si cujus tenueritis, tenebuntur. [Jo. XX, 211]. Unde intelligimus nonnisi in ecclesiae praepositis et in evangelica lege ac dominica ordinatione fundatis licere baptizare et remissionem peccatorum dare; foris autem nec ligari aliquid posse nec solvi, ubi non sit, qui aut ligare possit aliquid aut solvere.“¹ Haec Cyprianus, docens a Petro oriri unitatem, et nonnisi praepositos in ecclesia habere potestatem; ex quo clare infertur, horum praepositorum potestatem a pontifice fuisse derivatam.

78. Ultra Cyprianum sunt varii summi pontifices, qui eandem derivationem clarius etiam ostendunt, inter quos Leo Magnus ad episcopos Viennenses de munere praedicandi loquens ait: „Sed hujus muneris sacramentum ita dominus ad omnium apostolorum officium pertinere voluit, ut in beatissimo Petro apostolo omnium summo principaliter collocarit, atque ab ipso quasi quodam capite dona sua vellet in corpus omne manare, ut exsortem se ministerii intelligeret esse divini, qui ausus fuisset a Petri soliditate recedere. Hunc enim in consortium individuae unitatis assumptum id, quod ipse erat, voluit nominari dicendo: *Tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo ecclesiam meam*, ut aeterni

¹ S. Cyprianus, Epistola ad Jubajanum, n. 7. Migne, P. L. 3, 1114.

templi aedificatio mirabili munere gratiae Dei in Petri soliditate consisteret; hac ecclesiam suam firmitate corroborans, ut illam nec humana temeritas posset appetere, nec portae contra illam inferi praevalerent.¹ Haec ille, qui in tertio sermone suae assumptionis ad pontificatum etiam ait: „Sed multo dignius est ad beatissimi Petri gloriam contemplandam aciem mentis attollere et hunc diem in illius potissimum veneratione celebrare, qui ab ipso omnium charismatum fonte tam copiosis est irrigationibus inundatus, ut quum multa solus accepit, nihil in quemquam sine illius participatione transiret.“ Et paulo inferius: „De toto mundo unus Petrus eligitur, qui et universarum gentium vocationi et omnibus apostolis cunctisque ecclesiae partibus praeponatur, ut quamvis in populo Dei multi sint sacerdotes multique pastores, omnes tamen proprie regat Petrus, quos principaliter regit et Christus. Magnum et mirabile, dilectissimi, huic viro consortium potentiae suae tribuit divina dignatio, ut si quid cum eo commune ceteris voluit esse principibus, numquam nisi per ipsum dedit, quidquid aliis non negavit.“² Hactenus ille, docens non a solo Petro in apostolos, sed ab eodem et ejus successoribus omnem potestatem in alios derivari praelatos.

79. Gregorius Magnus: „Quanto apostolica sedes Deo auctore cunctis praelata constat ecclesiis, tanto inter multiplices curas et illa nos valde sollicitat, ubi ad consecrandum antistitem nostrum exspectatur arbitrium. Defuncto igitur Laurentio ecclesiae Mediolanensis episcopo sua nobis relatione clerus innotuit, in electione se filii nostri Constantii, diaconi sui, unanimiter consensisse. Sed quoniam eadem non fuit subscripta relatio, (id est, quum ore et non scripto narrata est haec electio) ne quid quod ad cautelam pertinet omittamus, hujus idecirco praecepti auctoritate suffultum Genuam te proficisci necesse est. Et quia

¹ S. Leo M. Ep. X. ad episcopos Prov. Viennens. c. I. (Jaffé n. 185) Migne, P. L. 54, 629.

² Serm. IV. (al. III.) in anniversario assumptionis suae c. II. Migne l. c. 149.

multi illic Mediolanensium coacti barbarica feritate consistunt, eorum te voluntates oportet eis convocatis in commune perscrutari. Et si nulla eos diversitas ab electionis unitate disternat, siquidem in praedicto filio nostro Constantio omnium voluntates atque consensum perdurare cognoscis, tum eum a propriis episcopis (sicuti antiquitatis mos exigit) cum nostrae auctoritatis assensu solatiante et auxiliante domino facias consecrari, quatenus hujusmodi servata consuetudine et apostolica sedes proprium vigorem retineat, et a se concessa aliis sua jura non minuatur.¹ Haec Gregorius ostendens consecrationem episcoporum a pontificis arbitrio et assensu et auctoritate pendere et jura etiam electionis, quae clerus tunc habebat, ex apostolicae sedis privilegiis emanasse.

Idem ad Benenatum episcopum: „Et temporis qualitas et vicinitas nos locorum invitat, ut Cumanam atque Misenatem unire debeamus ecclesias, quoniam eae non longo itineris spatio a se sejunctae sunt, nec peccatis facientibus tanta multitudo populi est, ut singulos sicut olim fuit habere debeant sacerdotes. Quia igitur Cumani castris sacerdos cursum vitae hujus explevit, utrasque nos ecclesias praesentis auctoritatis pagina unisse tibi commisisse cognosce propriumque utrarumque ecclesiarum scito te esse pontificem. Et ideo quaecumque tibi de earum patrimonio, vel cleri ordinatione sive promotione juxta canonum statuta visa fuerint, ordinare atque disporre habebis ut proprius revera sacerdos liberam ex nostrae auctoritatis consensu atque permissione licentiam. Ubi commodius atque utilius esse perspexeris, ibi habitato, ita sane ut alteram ecclesiam cui corporaliter praesens non es, sollicita providentique cura disponas, quatenus divina illic mysteria solemniter auxiliante domino peragantur.“² Haec ille, ex cujus dictis colligimus, jurisdictionem in novam illam ecclesiam ex consensu emanasse

¹ Epistolarum l. III. ep. 30. XXX. ad Joannem subdiaconum. (Jaffé n. 870) Migne, P. L. 77, 627 s.

² Epistolarum l. II. ep. 45. ad Benenatum episcopum. (Jaffé n. 832) Migne, P. L. 77, 582 s.

pontificis, quae tamen jurisdictio ordinaria erat et non solum ex commissione. Ait enim illum constitutum fuisse proprium pontificem ecclesiae Cumanae. Ex pontificis auctoritate colligitur etiam praesentiam corporalem esse ex jure pontificio, et ideo liberam huic episcopo fieri facultatem residendi in utraque ecclesiarum, prout sibi commodum videret, modo alteri absens provideret.

Idem ad Joannem episcopum: „Postquam hostilis impietas diversarum civitatum ita peccatis facientibus desolavit ecclesias, ut reparandi eas spes nulla populo deficiente remanserit; majori valde cura constringimur, ne defunctis earum sacerdotibus reliquiae plebis nullo pastoris moderamine gubernatae per invidiae hostis callidi rapiantur (quod absit) insidiis. Hujus ergo rei sollicitudine saepe commoti hoc nostro sedit cordi consilium, ut vicinis eas mandaremus pontificibus gubernandas. Ideoque paternitati tuae curam gubernationemque trium tabernarum ecclesiae providimus committendam, quam tuae ecclesiae aggregari uniusque necesse est, quatenus utrarumque ecclesiarum sacerdos recte (Christo adiutore) possis existere, quaeque tibi de ejus patrimonio vel cleri ordinatione seu promotione vigilantia ac canonica visa fuerint cura disponere, quippe ut pontifex proprius liberam habeas ex nostra praesenti permissione licentiam.“¹ Haec ille, ex quibus eadem quae ex primo ejusdem sententia colligere licet.

80. Ad haec Nicolaus primus ad electum et clerum Nonensis ecclesiae: „Ecclesia, id est, catholicorum collectio quomodo sine apostolicae sedis instituetur nutu, quando juxta sacra decreta nec ipsa debet absque praeceptione papae basilica noviter constitui, quae ipsam catholicorum intra semet amplecti catervam dignoscitur?“² Hoc docet ecclesiam, hoc est, fidelium collectionem fieri non posse absque nutu pontificis; ab eo igitur confertur potestas congregandi fideles et jurisdictio.

¹ Epistolarum I. II. ep. L. ad Joannem episcopum Velitranum (Jaffé n. 837). Migne, P. L. 77, 591 s.

² Epistola 135. (Jaffé n. 2161); can. Ecclesia 8 dist. 1 De consecratione. Migne, P. L. 119, 1130.

Alexander secundus ad Valerianum episcopum et martyrem: „Quum ergo peccata dimittere vel tenere, excommunicare vel reconciliare, opus sit Spiritus sancti et virtus Christi, apparet quod hi qui extra ecclesiam sunt, nec ligare possunt nec solvere, nec reconciliando ecclesiasticae communioni reddere, nec excommunicando ejus societate privare, qua ipsi haeresi vel schismate polluti sive sententia notati penitus carere probantur. Unde quum omnibus discipulis parem ligandi atque solvendi potestatem dominus daret, Petro prae omnibus et pro omnibus claves regni coelorum se daturum promisit dicens: *Tibi dabo claves regni coelorum*. Quicumque ergo ab unitate ecclesiae quae per Petrum intelligitur, fuerit alienus, execrari non potest, consecrari non valet, excommunicationis vel reconciliationis potestatem non habet.“¹ Haec ille, adstruens extra ecclesiam nullam esse ecclesiasticam jurisdictionem, et Petro plus omnibus et prae omnibus datam fuisse potestatem. Nulli ergo praeter Petrum data est potestatis plenitudo et Petro pro omnibus est data; ab illo ergo omnes accipiunt.

Clemens tertius epistola ad Guilielmum archiepiscopum Montis regalis, quae eadem est Nicolai tertii et Lucii tertii, ut habetur authentice in privilegiis Montis regalis: „Licet D. N. Jesus Christus ecclesiam suam instituens, discipulis suis eandem super credentes ligandi ac solvendi dederit potestatem, unum tamen in ea s. Petrum apostolum voluit praeeminere dicens: *Tu es Petrus et super hanc petram aedificabo ecclesiam meam* etc. Intellegendum ex hoc tribuens universis quod, sicut unus erat mediator Dei et hominum homo Christus Jesus, pacificans quae in coelis erant et quae super terram, et dissolvens maceriam parietum et faciens utraque unum: sic et in ecclesia unum ex ipso et per ipsum omnium caput esset, nec in membris fieret ulla diversitas, quae non per unius auctoritatem ac providentiam capituli ad unam fidei

¹ Non sunt Alexandri II. sed Gratiani ad C. Audivimus 4. C. 24. q. 1., quod fragmentum est epistolae Alex. II. ad Valerianum ep. (alias Wilielmum marchionem) (Jaffé n. 3442); cf. Migne, P. L. 146, 1350.